

achtergrond

Het RO Theater, de Brede School en de Krachtwijk

In de 31 grootste steden wordt vanaf dit jaar een nieuw fenomeen geïntroduceerd: de cultuurcoaches. Dit zijn educatieve medewerkers van kunst- en cultuurinstellingen die een significant deel van hun tijd op brede scholen werken. Hun doel: bruggen slaan tussen cultuurinstellingen en brede scholen.

door Roel Mazure

In de kleine hal aan het eind van de rechtervleugel van het grote schoolgebouw klinkt opzweepende muziek. Acht leerlingen uit de derde en vierde klas repeteren een dans die aan het eind van het schooljaar wellicht deel zal uitmaken van hun voorstelling. De acht zijn overgeble-

Cultuurcoach Elles Leferink: 'Ik daag ze af en toe uit'

ven van een groep van in totaal 160 leerlingen uit de derde en vierde klas van de Openbare Scholengemeenschap Hugo de Groot in de Rotterdamse wijk Charlois. 'Al die 160 leerlingen hebben eerst aan mijn workshops meegedaan', vertelt theaterdocente Elles Leferink, die het groepje begeleidt. 'Door middel van die workshops - die deel uitmaakte van het reguliere lesprogramma van de school - maakten de leerlingen kennis met theater.' Acht van hen vonden dat zo leuk dat zij er mee doorgingen, maar nu als een van de facultatieve buitenschoolse culturele activiteiten die de school aanbiedt. Het vrijblijvende karakter van de activiteit maakt het lastig én uitdagend

voor Elles: 'Ze zijn heel enthousiast, maar komen toch vaak te laat. Of ze komen helemaal niet opdagen.' Elles is nog aan het onderzoeken hoe ver de theatertalenten van de jongeren reiken. 'Ik daag ze daarom af en toe uit. Op die manier verzamel ik materiaal dat we later in elkaar gaan puzzelen. Het enige dat vast staat, is dat onze voorstelling geïnspireerd is op *Romeo en Julia*'.

Stadstheater

De keuze voor dat stuk komt niet uit de lucht vallen. Want Elles is als theaterdocente in dienst van de afdeling Educatie van het RO Theater. Dat Rotterdamse theatergezelschap bracht *Romeo en Julia* in 2008 op de planken

en speelt het stuk in mei en juni nog twaalf keer in het eigen theater.

Elles is een van de drie zogenaamde cultuurcoaches (samen 0,9 fte) die het RO theater sinds begin dit jaar in dienst heeft.

Die cultuurcoaches zijn een nieuw fenomeen en het rechtstreekse gevolg van de *Impuls brede scholen, sport en cultuur* (zie kader). Doel van die Impuls is intensieve samenwerking tussen (brede) scholen, sportverenigingen en culturele instellingen, met als doel die scholen te versterken. Die samenwerking krijgt vorm door zogenaamde combinatiefunctionarissen. Deze zijn in dienst van een brede school, een sportvereniging of een cultuurinstelling. Zij werken echter voor twee sectoren: in het onderwijs en bij óf een sportvereniging óf een cultuurinstelling. De cultuurwereld noemt de combinatiefunctionarissen inmiddels cultuurcoaches.

‘Wij zijn al vroeg betrokken bij de Impuls Brede Scholen’, vertelt Patrick van der Weijde, hoofd educatie bij het RO Theater. ‘In februari 2008 organiseerde de Cultuurformatie bij ons een landelijke informatiebijeenkomst over de rol van combinatiefunctionarissen op Brede Scholen. RO Theater Educatie was daar meteen enthousiast over. Als hét stadstheater van Rotterdam willen we graag wortelen in de stad. Samenwerking met scholen ondersteunt dat.’ Het theater nam dan ook drie cultuurcoaches in dienst. ‘Daardoor hebben we ons nu met drie scholen in drie verschillende stadsdelen verbonden. Dat past in onze doelstelling: Het verkrijgen van de leefwereld van leerlingen voor wie cultuurparticipatie niet vanzelfsprekend is.’

Leerlingen van de Hugo de Groot Scholengemeenschap tijdens een van de workshops. Foto RO Theater

‘Als hét stadstheater van Rotterdam willen we graag wortelen in de stad’

Regie

De regie van de Impuls is in handen van de gemeenten. ‘We informeren en stimuleren de culturele instellingen actief’, legt Andrea Svedlin uit. Zij is projectleidster voor de culturele combinatiefuncties bij de Dienst Kunst & Cultuur van de gemeente Rotterdam. ‘Vervolgens moet elke culturele instelling die mee wil doen samen met een school een concreet plan indienen. In Rotterdam kunnen alleen grote culturele instellingen met ruime ervaring op het gebied van cultuureducatie een aanvraag indienen. We vinden dat de cultuurcoaches het beste uitgezet kunnen worden bij organisaties, waarvan verwacht kan worden dat zij solide partners zijn voor het onderwijs. Bovendien moeten de instellingen be-

reid zijn om langere tijd intensief met een school samen te werken.’

In Rotterdam komen de twintig grootste culturele instellingen in aanmerking door deelname aan de Impuls. Rotterdam nodigde vier daarvan uit om bij wijze van pilot nog dit jaar samen met een school concrete plannen in te dienen en daarvoor cultuurcoaches in dienst te nemen. Voor het lopende schooljaar moest dat in Rotterdam leiden tot in totaal 10 fte’s aan cultuurcoaches. In de jaren tot 2012 groeit dat aantal tot 22 fte’s. Tot nu toe ligt Rotterdam mooi op schema. Er zijn 9 fte’s gerealiseerd. Behalve het RO Theater hebben het Onafhankelijk Toneel, de SKVR en de Gemeentebibliotheek cultuurcoaches in dienst.

Hoewel de Impuls structurele samenwerkingsverbanden beoogt en ook de gemeente Rotterdam nadrukkelijk de intentie heeft om langdurige combinaties mogelijk te maken, zullen betrokken instellingen en scholen ieder jaar weer moeten rapporteren wat zij hebben bereikt en opnieuw plannen moeten indienen. Mochten plannen een keer niet worden goedgekeurd, dan lopen de deelnemende culturele instellingen de impuls gelden mis. ‘Het is van belang dat de culturele instellingen hier rekening mee houden’, geeft Svedlin toe. ‘We raden ze dan

ook af om de cultuurcoaches vast in dienst te nemen, tot we ze meer garanties kunnen geven over de financiering op lange termijn.'

Vrijblijvend

Het RO Theater heeft voor haar cultuurcoaches op drie Rotterdamse scholen het project *Talentcasting* ontwikkeld. Dat bestaat uit een serie theaterworkshops voor alle leerlingen van de derde en vierde klas. Voor veel scholieren betekent dit een eerste kennismaking met theater maken. Vervolgens werken de cultuurcoaches samen met leerlingen die dat willen een aantal maanden lang een middag per week aan een eigen theatervoorstelling geïnspireerd op Romeo en Julia. Met deze aanpak legt het RO Theater heel slim de verbinding tussen haar eigen theaterproductie en haar rol binnen de drie scholen.

Nadeel is nu nog het vrijblijvende karakter van de deelname

Nadeel is het vrijblijvende karakter van deelname. 'Dat heeft alles te maken met ontwikkelingen binnen de school,' vertelt Astrid Roquas, cultuurcoördinator van de OSG Hugo de Groot. Roquas legt uit dat er verschillende Brede School-varianten bestaan. 'We zijn nu nog van het type dat minimaal een dag in de week naschoolse activiteiten aanbiedt. Volgend jaar bieden we leerlingen minimaal drie dagen per week tot 17 uur naschoolse activiteiten aan.'

Leerlingen van de eerste drie klassen

zijn dan verplicht om een minimum aantal uren aan die activiteiten mee te doen. Voor de Hugo de Groot is het dan ook belangrijk om voldoende aanbod te realiseren. Dit jaar is de samenwerking met het RO Theater eigenlijk een proefproject, zegt Roquas. Dat is niet zo gek, want de Impuls beoogt meerjarige samenwerking tussen scholen en culturele instellingen. Dan moet het natuurlijk wel klikken tussen de twee partijen.

Tussen de acht scholieren en cultuurcoach Elles klikt het in ieder geval wel. Met speelse oefeningen en veel humor helpt zij de jongeren hun schroom van zich af te gooien en zich vrijer te bewegen. En dan maar eens zien wat voor *Romeo en Julia* zich hier gaat ontwikkelen. ●

Cultuurcoaches in het kort

- In december 2007 tekenden organisaties voor onderwijs, sport en cultuur, waaronder de betrokken ministeries, plus de Vereniging Nederlandse Gemeenten de overeenkomst *Impuls brede scholen, sport en cultuur*.

- Doel van die Impuls: versterken van Brede Scholen, met name in de krachtwijken (Vogelaar-wijken). Veel Brede Scholen willen zogenaamde Volledige Dagarrangementen aanbieden (minimaal drie dagen per week na de reguliere lessen tot 17 uur aanvullende activiteiten). De samenwerking tussen brede scholen, sportverenigingen en cultuurinstellingen moet aan een gevarieerd aanbod bijdragen.

- De Impuls levert 2500 fte's aan structurele nieuwe banen (de zogenaamde combinatiefuncties) op, stapsgewijs te re-

aliseren tussen 2008 en 2012. Bij een combinatiefunctie is een werknemer in dienst van een brede school, een sportvereniging of een cultuurinstelling. Die werknemer werkt echter voor twee sectoren: in het onderwijs en bij óf de sportvereniging óf de cultuurinstelling.

- Het Rijk financiert de combinatiefuncties het eerste jaar volledig. Daarna subsidieert het Rijk nog voor veertig procent en passen de gemeenten de rest bij. Na 2012 zijn de betrokken instellingen (en hun gemeente) in principe zelf volledig verantwoordelijk voor de personeelskosten.

- Voor de 2500 combinatiefuncties is een globale verdeling gemaakt:
  - 850 fte's in het primair onderwijs;
  - 250 fte's in het voortgezet onderwijs;
  - 1250 fte's in de sportsector;
  - 150 fte's in de cultuursector.

Dat cultuur ten opzichte van sport is onderbedeeld, komt door de bijdragen van de betrokken ministeries. Van de in totaal

1100 fte's die voor het onderwijs beschikbaar zijn, is nog ongewis welke combinaties zullen ontstaan: school/sport of school/cultuur. Een flink deel daarvan zal wellicht samen met cultuurinstellingen worden ingevuld. Aan de andere kant inspireert de groeiende bewegingsarmoede van scholieren de scholen wellicht tot meer sportaanbod.

- De impuls wordt geleidelijk landelijk ingevoerd. In 2008 konden alleen de G31-gemeenten (de 31 grootste qua inwonersaantal) plannen indienen. Voor 2009 zijn op basis van het aantal jongeren jonger dan 18 jaar ongeveer zestig gemeenten uitgenodigd om hun plannen in te dienen. In 2010 groeit het aantal deelnemende gemeenten nog verder, tot in 2011 alle gemeenten de kans hebben gehad om aan de Impuls mee te doen.

Voor meer informatie:
<http://www.combinatiefuncties.nl/veelgestelde vragen.html> en
www.cultuurcoach.org